

Keski-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
PL 171, 67101 KOKKOLA

Vastaanottaja

Ympäristöministeriö

kirjaamo@ym.fi

ASIA: lausunto hallituksen esityksestä maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi (YM019:00/2015, 22.6.2016, www.ym.fi/lausuntopyynnot).

Keski-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry kiittää ympäristöministeriötä mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) muuttamisesta.

Lausunnossa keskitymme ehdotuksiin, joilla rajoitetaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) roolia yleisen edun edistäjänä ja valvojana kaavahankkeissa sekä esitykseen maisematyöluvan poistamisesta kaavojen M-alueilla. Hallituksen esityksessä ollaan estämässä sen tahon (ELY), joka tähän asti on tehokkaimmin ohjannut ja valvonut MRL:n noudattamista, mahdollisuuksia ohjata kaavoitusta ja valvoa lain noudattamista.

Hallituksen esittämä muutos johtaisi nykyistä suurempaan määrään maankäyttö- ja rakennuslain vastaisia kaavoja, mikä on sekä yleisen edun, että yleisten yhteiskunnallisten tavoitteiden vastaista; sekä kasvavaan määrään valituksia, mikä johtaa kaavaprosessien pitkittymiseen ja hallinto-oikeuksien ruuhkautumiseen. ELY-keskusten ohjaus ja valvonta on ollut keskeinen työkalu kaavoituksen ohjaamisessa siten, että luontoarvot ja niiden säilyminen maankäytössä on voitu varmistaa. Tätä ELY-keskusten tärkeää roolia ei tule lainsäädännöllä heikentää.

Lausuntonamme vastustamme esitystä lain 18 ja 66 §:ien muuttamisen osalta.

Pidämme lakimuutosesitystä kokonaisuutena yhteiskunnan ja MRL:n yleisten tavoitteiden ja yleisen edun vastaisena.

Haluamme myös kiinnittää huomiota esitykseen maisematyölupamenettelyn poistamisesta kaavojen M-alueilla. Asutuksen lähimetsät ja moniin kaavoihin (yleis-, asema- ja ranta-asemakaavat) merkityt ekologisesti arvokkaat metsäkohteet on pyritty suojaamaan maisematyölupamääräyksellä. Maisematyölupamenettely estää luonnonsuojelun ja alueiden ekologisen toimivuuden kannalta vahingollisimpien ja liian voimakkaiden metsänkäsittely- ja maanmuokkaustoimenpiteiden suorittamisen kansalaisille tärkeissä virkistymetsissä ja ekologisilta arvoiltaan merkittävässä kohteissa, joissa metsälaki on osoittautunut täysin riittämättömäksi suojaamaan luonnonarvoja. Esimerkiksi liito-oravan esiintymispaikkoja, jotka useimmiten samalla ovat vanhojen metsien muidenkin lajien kannalta merkittäviä kohteita, katoaa ”normaalissa” metsienkäsittelyssä tällä hetkellä huolestuttavalla tahdilla, kun esiintymispaikkojen rajaamisen menettelystä on luovuttu ELYjen tehtäviä karsittaessa. Kaavamääräykset ja maisematyöluvat ovat tärkeää ennakoivaa ekologisten arvojen huomiointia ja ohjausta, jota ei tule lainsäädännöllä heikentää.

Perustelut

Nykyinen kaavoituskäytäntö on toiminut mielestämme hyvin. ELY-keskuksen neuvova viranomaisrooli on ohjannut kaavoitusta erityisesti yleisen edun, kuten ekologisten verkostojen ja luonnonarvojen säilymisen, kannalta kestävästi ja MRL:n tavoitteita tukevasti. ELY-keskuksen valitusoikeuden ansiosta kuntien on myös pitänyt ottaa huomioon ELY-keskuksen ohjeet, koska ELY-keskuksen ohjeiden huomioimatta jättäminen on voinut johtaa ELYn valitukseen. Tällä on ollut suuri, mutta hankalasti mitattavissa oleva (koska kaava muuttuu prosessin aikana), merkitys kaavojen laadulle.

Varsinkin pienissä kunnissa poliittisessa päätöksenteossa yleinen etu, ja maankäyttö- ja rakennuslain tarkka noudattaminen, erityisesti luonnonarvoihin liittyvät asiat, saattavat jäädä elinkeinoelämän ja maanomistajien vaikuttamisen vuoksi liian vähälle huomiolle.

Pienissä kunnissa usein myös puuttuu ympäristön- ja luonnonsuojelun asiantuntemus ja kaavoitusasioissa nämä tärkeät seikat jäävät taloudellisten paineiden jalkoihin. Jos ELY-keskusten roolia ohjaajana rajoitetaan, vähenee ekologinen ja luonnonsuojelullinen ymmärrys ja tietämys monissa kaavahankkeissa. Tieto siitä, mikä olisi yleisen edun kannalta hyvä ratkaisu, ei siten uudessa tilanteessa välttämättä edes tavoittaisi kuntatason viranomaisia. Ja vaikka tavoittaisikin, ei kunnilla olisi enää nykyisen kaltaista tarvetta ottaa ELY-keskuksen vaatimuksia huomioon, koska ELY ei voisi valittaa, vaikka havaitsisikin kaavassa ristiriidan lain kanssa. On todennäköistä, että yleinen etu jäisi kuntatason päätöksenteossa (kaavoituksessa) säännöllisesti taloudellisen edun jalkoihin.

ELY-keskuksen ohjaus ja valitusoikeiden rajoittaminen **johtaisi todennäköisesti nykyistä suurempaan määrään maankäyttö- ja rakennuslain vastaisia kaavoja**, kuten myös hallituksen esityksessä epäsuorasti tuodaan esiin.

ELY-keskusten valitusoikeuden rajoittaminen on esityksenä lisäksi perusteeton, kun ottaa huomioon, että ELY-keskukset tekivät selvityksen mukaan vuosina 2007-2011 vain 59 kaavavalitusta hallinto-oikeuteen ja näistä 80 % hyväksyttiin. ELY-keskukset eivät siis ole olleet hanakoita valittamaan, ja ne ovat valittaneet vain syystä. Ilman ELYjen valituksia Suomessa olisi voimassa kymmeniä maankäyttö- ja rakennuslain vastaisia kaavoja.

Yleisenä yhteiskunnallisena tavoitteena on lakien ja säädösten noudattaminen. **Hallituksen esityksessä ollaan kuitenkin estämässä sen tahon, joka tähän asti on tehokkaimmin toteuttanut MRL:n noudattamista, mahdollisuuksia ohjata kaavoitusta.** Pidämme muutosehdotusta perusteettomana.

Edellä esitettyyn viitaten: ELY-keskuksen roolin pienentäminen johtaa siis suurempaan määrään maankäyttö- ja rakennuslain vastaisia kaavoja. Samalla kaavojen oikeudellisuuden arviointivastuu siirtyy nykyistä vahvemmin kansalaisille ja yhdistyksille. Tämä tulee johtamaan **nykyistä suurempaan määrään kaavamuistutuksia ja valituksia, mikä hidastaa kaavojen voimaantuloa ja kaavoitusprosesseja sekä lisää valitusruuhkaa hallinto-oikeuksiin**. Täten lakimuutos tulee toimimaan sitä esittäneiden tahojen ja hallituksen tavoitteiden vastaisesti kaavoitusta hidastaen.

Maisematyölupien poistuminen jättäisi ekologisesti arvokkaat taajamametsät ja ranta-alueiden metsät huonosti ekologiset arvot huomioivan metsälain ja maanomistajien oman aktiivisuuden varaan, mikä olisi kohtalokasta suojeluarvojen säilymiselle. Maisematyöluvan hakeminen on varsin kevyt prosessi (kunta myöntää) ja johtaa useimmiten hyvään lopputulokseen sekä maanomistajan, ympäristön että alueiden käyttäjien kannalta. Byrokratian purkaminen tässä tapauksessa vähentäisi valmistelutyötä vain vähän, mutta aiheuttaisi merkittävää elinympäristöjen ja virkistyskäytön kannalta tärkeiden alueiden heikkenemistä. Maisematyölupien terve arvioidaan nykyään kaavoja valmisteltaessa. Tärkeämpää onkin tehdä kaavavalmistelu huolellisesti ja kohdentaa maisematyölupien tarve vain arvokkaimmille kohteille, jotka tulee todentaa kaavojen valmisteluaineistossa (maisema- ja luontoselvitykset). Tässä tarvitaan myös riittävää ELY-keskuksen ohjausta.

Toivomme, että ympäristöministeriö ja hallitus ottavat huomioon edellä esittämämme ja poistavat ehdotuksesta muutokset maankäyttö- ja rakennuslain 18 ja 66 §:in sekä luopuvat myös muista yleisen edun kannalta haitallisista esityksistä, kuten maisematyöluvan poistaminen taajamametsien M-alueilla, lakimuutosehdotuksessa.

Kunnioitavasti

Kokkolassa 22. päivänä elokuuta 2016

Keski-Pohjanmaan Lintutieteellinen yhdistys ry

Juhani Hannila
puheenjohtaja

Toni Uusimäki
varapuheenjohtaja